

SXEDIO.91D

23.12.1939; Ο ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ ΣΥΝΟΔΕΥΕΙ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΗΜΙΟΝΟΔΗΓΩΝ (ΜΟΥΛΑΡΗΔΩΝ)

Οι Κύπριοι, που κατατάσσονταν στο εκστρατευτικό σώμα της Κύπρου πήγαιναν, σε πρώτο πλano, στην Αίγυπτο, μια άγνωστη χώρα για μια άγνωστη αποστολή για άγνωστο χρονικό διάστημα.

Το μόνο που γνώριζαν οι Κύπριοι ήταν ότι είχαν την ευκαιρία να έχουν ένα καλό μισθό για να βοηθούν τις οικογένειες τους.

Το ταξίδι των Κυπρίων στρατιωτών και ημιονοδηγών (μουλάρηδων) στην Αίγυπτο και της ζωής τους στην Αίγυπτο μελέτησε ο ποιητής και δημοσιογράφος Τεύκρος Ανθίας που συνόδευσε μάλιστα και την τρίτη αποστολή των κυπρίων στρατιωτών και τη πρώτη των ημιονοδηγών στις **23** Δεκεμβρίου **1939**.

Εγραψε ο Τεύκρος Ανθίας στην εφημερίδα "Ελευθερία" στις **23** Ιανουαρίου **1940** για το ταξίδι μέχρι την Αίγυπτο:

"Είδα τους στρατιώτες μας στη Αίγυπτο;

Αυτή ήταν η πρώτη ερώτηση που μου απηύθυναν πολλοί μόλις επάτησα το πόδι μου στη στεριά, όταν την περασμένη Πέμπτη αποβιβάσθηκα στην Πάφο. Και δεν μου έκανε καμιά ξεχωριστή εντύπωση. Την περίμενα σα μια ερώτηση απολύτως φυσική, αφού όλη η Κύπρος ενδιαφέρεται για την τύχη των παιδιών της που κατατάχθηκαν στον αγγλικό στρατό.

Και η απάντησή μου; Δεν μπορούσα παρά να επισκεφθώ ως δημοσιογράφος, τις κατασκηνώσεις των Κυπρίων στρατιωτών, για να τους μεταδώσω το χαιρετισμό της Κύπρου και να σας φέρω τον δικό τους εγκάρδιο χαιρετισμό.

Είχε όμως συμβεί και κάτι άλλο. Συνέπεσε να συνταξιδεύσω με την τρίτη αποστολή των στρατιωτών μας και με την πρώτη των ημιονοδηγών που ήδη

βρίσκονται στο μέτωπο. Έτσι πριν προχωρήσω στις εντυπώσεις μου απ' την ζωή τους εκεί στο Κάϊρο, μπορώ να δώσω μια περιγραφή του ταξιδιού μας, ως το Πορτσάιτ. Σ αυτήν θα δείτε τη ψυχολογική κατάσταση τους, τις εκδηλώσεις και τα συναισθήματά τους, κατά τις στιγμές του χωρισμού από τον τόπο τους (όλοι ταξίδευσαν για πρώτη φορά στο εξωτερικό) καθώς και κατά τη διάρκεια των είκοσι ωρών που μείναμε μαζί στο πλοίο).

Παραμονές των Χριστουγέννων **22** Δεκεμβρίου Ημέρα Παρασκευή. Το "Φουαντιέ" είχε φθάσει στο λιμάνι της Αμμοχώστου, αργά το απόγευμα. Οι στρατιώτες μας, ήρθαν από τη Λευκωσία ενωρίτερα με το σιδηρόδρομο. Και περίμεναν τη στιγμή της επιβίβασης, θ' ανέβαιναν στο βαπόρι από το βράδυ μ'όλο που θ'αναχωρούσαν την άλλη μέρα. Εγιναν όλες οι αναγκαίες διευθετήσεις, ώστε να εγκατασταθούν άνετα εκεί πάνω στις καμπίνες της Β θέσεως και στην τραπεζαρία, για να μη στενοχωρηθούν στον ύπνο τους.

Περνώντας στις επτά το βράδυ απ' το λιμάνι άκουσα τις φωνές και τα τραγούδια τους, τους είδα στο κατάστρωμα να σουλατσάρουν και να αναπαύωνται σαν στο σπίτι τους. Εσμιξα με το πλήθος που συγκεντρώθηκε εκεί πέρα για να τους δει να τους καμαρώσει και να τους δείξει το ενδιαφέρον του.

Ανάμεσα σε τόσους άντρες, γυναίκες και παιδιά, ολίγοι ήσαν οι συγγενείς και οι γνωστοί των στρατιωτών που οι περισσότεροι προέρχουνταν από άλλες πόλεις και προ παντός από χωριά. Μα είχε δημιουργηθεί όσο φιλική ατμόσφαιρα με τη συγκέντρωση αυτού του πλήθους που έπαιρνες την εντύπωση ότι όλοι δεν ήσαν παρά μέλη μιας παγκυπριακής οικογένειας. Με τέτοιο τρόπο οι στρατιώτες μας αντιλούσανε κουράγιο και δοκίμαζαν την ευχαρίστηση πως τους συνώδευσαν οι ευχές η στιγμή και ξένη αγάπη των αδελφών τους.

Πιο συγκινητικές ήσαν οι εκδηλώσεις του πλήθους την άλλη μέρα. Το πλοίο θάφευγε στις **4** το απόγευμα. Κι' είχαν κατέβει απ' τη Λεμεσό με μεγάλα

αυτοκίνητα, οι 250 ημιονοδηγοί της πρώτης αποστολής. Κόσμος πολύς ανέμενε τον ερχομό τους. Κι' έσπευσε να τους πορικυκλώσει, να τους χαιρετίσει, να τους υποδεχθεί με αδελφική εγκαρδιότητα, Πατέρες, μητέρες, αδελφές, αδελφοί, φίλοι και γνωστοί τους ζητούσαν να τους δουν και από κοντά. Κι έτρεχαν πλάϊ τους για να τους σφίθουνε το χέρι, να τους φιλέψουν φρούτα και τσιγάρα, να τους δώσουν συμβουλές και να τους ενθαρρύνουν προσπαθώντας να συγκρατήσουνε τη θλίψη τους για το μεγάλο χωρισμό.

Η ώρα όμως του ταξιδιού πλησίαζε. Και όλοι οι στρατιώτες μας μπαίνουν στη γραμμή. Κορμιά λεβέντικα, σφιχτοδεμένα, γερά και ευθυτενή. Μέσα στο χακί, φαίνονται όλοι σα βγαλμένοι από το ίδιο καλούπι. Η Κυπριακή Λεβεντιά πανηγυρίζει, στα πρόσωπα τους διακρίνεται, σαν αποτυπωμένη η συγκίνηση, αλλά και το άκαμπτο κουράγιο των ανθρώπων, που ανέλαβαν θεληματικά μια μεγάλη αποστολή και είναι έτοιμοι να εκτελέσουν ευσυνείδητα το καθήκον τους.

Σιωπή. Τα πλήθη ακινητούν. Σα να υπακούουνε κι' αυτά στο παράγγελο της προσοχής που δόθηκε στους στρατιώτες. δάκρυα λάμπρυνε σε μάτια, εκατοντάδες μάτια προσηλωμένα στις μορφές των παιδιών της Κύπρου που σε λιγάκι θ' αποχαρευτήσουν τα γραφικά ακρογιάλια του νησιού και βρεθούνε στ' ανοιχτό το πέλαγο.

Η σιωπή διακόπτεται από ένα πρόσταγμα, να δοθούν σωσίβια σ' όλους τους στρατιώτες, που πρέπει να τα φορέσουν και να μάθουν πως να τα δίνουν, πώς να τα χρησιμοποιούν σε στιγμές κινδύνου, εννοείται, κανένας κίνδυνος δεν τους απειλεί. Ούτε ναυάγιο, ούτε τορπιλλισμός, υπάρχει φόβος να παρουσιασθεί κατά το σύντομο ταξίδι μας, ως το Πορτ-σαΐτ, Μα όλοι οι επιβάτες των βαποριών αυτή την εποχή, παίρνουνε σωσίβια και σχετικές οδηγίες για κάθε ενδεχόμενο.

Και σε λίγο, ανεβαίνουν στο πλοίο για να πάρουν τις θέσεις των και για να βοηθούν όσο το

δυνατό πιο άνετα.

Σηκώνεται η Αγκυρα. Και το "Φουαντιέ" αποσπάται απ' το λιμάνι. Το πλήθος σχηματίζει μια μεγάλη παράταξη. Οι στρατιώτες είναι μαζεμένοι όλοι στο κατάστρωμα.

- Άντε παιδιά. Καλό ταξίδι. Καλή τύχη.

Κι' η απάντηση:

- Ζήτω η Κύπρος. Αντίο Κύπρος.

Μαντήλια ανεμίζουν. Σείονται από εκατοντάδες χέρια, και σφογγίζουν τα δάκρυα συγγενών και φίλων, που ακινητούνε κατά μήκος του λιμανιού. Μια γρηγόμητέρα κάποιου στρατιώτη- κλαίει δυνατά και σταυροκοπιέται. Είναι σπαραγμός της μάνας, που υποκύπτει στο αίσθημα και δεν μπορεί να υπαχθεί στη λογική.

Τραγούδια στρατιωτικά γεμίζουν την ατμόσφαιρα με το ρυθμό και με τη μελωδία τους.

"Ιτς λογκ γουέϊ του Τιπερέρι..."

Κι' άλλα τραγούδια φανταρίστικα.

Μόνο σα χάνεται απ' τα μάτια μας η Αμμόχωστος, οι στρατιώτες γυρνούν στις θέσεις τους για να αξεκουραστούν και να δοθούν στον κόσμο των παλιών τους αναμνήσεων...

Ο ήλιος γέρνει προς τη Δύση του. Και μες του δειλινού τ' αβέβαια φέγγη-μες τις στερνές αναλαμπές της χειμωνιάτιμης ημέρας- χάνεται, σβύνει κι η στερνή σκιά του αγαπημένου μας νησιού. Μάτια η ματιά μας προσπσθεί ν' ανακαλύψει, στα βάθη του ορίζοντα, ένα κομμάτι απ' τα δαντελωτά μας ακρογιάλια, μίαν υποψίαν, έστω, γης Κυπριακής.

Αυτό για μας είναι τόσο αλγεινό. Σύντομα θα γυρίσουμε στον τόπο μας. Και σύντομα θα σμίξουμε ξανά, μ' ότι αγαπήσαμε και μ' ότι, έχει δεθεί τόσο στενά με τη ζωή μας.

Με τα φανταράκια μας; Πότε θα ξαναρθούνε; Πότε θα ξαναδούν την ιδιαίτερη πατρίδα τους, το πατρικό τους σπίτι, τ' αγαπημένα τους πρόσωπα; Ξέρουν πως μόνο σαν τελειώσει ο πόλεμος, θα δοκιμάσουν τη χαρά

αυτή. Κι' είναι φυσικό να νιώθουν κάποιο βάρος στην καρδιά, κάποιο αόριστο και ακαθόριστο συναίσθημα,- νέο συναίσθημα- που βρίσκεται ανάμεσα στη νοσταλγία και τη συγκρατημένη θλίψη.

Δεν μετανιώνουν που αναλάβανε να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην υπόθεση του πολέμου. Κι' είν' άκαμπτη η θέληση τους. Κι' είναι ακέραιο το ηθικό τους. Μα είναι παιδιά, Και δεν έτυχε άλλη φορά, να ταξιδέψουν, να ξενιτευθούν.

Γι' αυτό, στα πρόσωπα τους, βλέπω διάχυτη μια βαθιά συγκίνηση, ανθρώπινη, πολύ ανθρώπινη συγκίνηση. Είναι η στιγμή που ζωντανεύουν οι αναμνήσεις από την περασμένη τους ζωή. Κι η σκέψη στρέφεται, σαν προβολέας, προς το μέλλον. Δεν πάνε προς το άγνωστο, αλλά σε κάτι νέο, σε κάτι απολύτως νέο, που δεν μπορούν να το συλλάβουν, με τη διαίσθηση ή με τη συνείδηση, είναι λοιπόν δικαιολογημένη η στρυφνή τους ψυχολογική κατάσταση.

Στη μεγάλη τραπεζαρία της Β θέσεως βρήκα πολλούς - και πατριώτες και "μουλάρηδες"- συγκεντρωμένους σε μια λέσχη στρατιωτική. Οι περισσότεροι ήσαν παραδομένοι στη συλλογή. Η σιωπή εσφράσγιζε τα χείλη τους. Κι έδειχναν πως ακόμα δεν κατόρθωσαν να προσαρμοσθούν προς την παρίσταση, ζούσανε, λες σε ένα όνειρο. Και νόμιζαν, θαρρείς σαν όνειρο το ταξίδι τους αυτό.

Αντίθετα, μερικοί άλλοι, που όπως φαίνεται γνωρίσανε καλύτερα τον κόσμο, κι είχανε πιο ανεπιτυγμένο το ένστικτο της προσαρμογής γελούσαν αστειεύανε, διασκεδάζανε. Είχαν την έκφραση ανθρώπων που κόψανε κάθε δεσμό με την προηγούμενη ζωή τους, κι ακολουθούνε τον καινούργιο δρόμο τους χωρίς να γυρίζουνε τα μάτια προς τα πίσω, εύθυμοι, ομιλητικοί και διαχυτικοί, καπνίσανε μακάρια τα τσιγαράκια τους, έπιναν τον καφέ τους και διανθίζανε την κουβέντα τους, με χιόυμορ με αθάα πειράγματα με μια θυμοσοφία καθαρά Κυπριώτικη.

Έτσι σιγά, σιγά, μετέδιδαν το κέφι τους και στους άλλους. Έκαναν και στους άλλους να ξεχάσουνε το παρελθόν, να γελάσουν και να μιλούνε ζωηρά, σπάζοντας το φίμωτρο της σιωπής, που σφράγιζε τα χείλη τους.

Είχαν περάσει τρεις, τέσσαρες ώρες, απ' τη στιγμή που φύγαμε απ' το λιμάνι της Αμμοχώστου. Και το χρονικό αυτό διάστημα στάθηκε αρκετό για να μεταβάλει οπωσδήποτε την πρώτη ψυχολογία. Πράγμα που ασφαλώς οφείλεται και στο κουράγιο που τους έδιναν οι πιο προσαρμοσμένοι προς τη νέα τους κατάσταση.

Ηρθε η ώρα του δείπνου. Και τους βρήκε όλους με ανοιχτή όρεξη. Με τη διαφορά πως η θάλασσα είχε ενοχλήσει αρκετούς. Κι οι τελευταίοι αυτοί-όπως συμβαίνει με πολλούς ταξιδιώτες- προτίμησαν το ξάπλωμα, τον ύπνο, παρά το φαγητό.

Την άλλη μέρα το πρωί προτού φανεί ακόμα το Πορτ- Σαΐτ, είδα να διαγράφεται σ' ολονών τα πρόσωπα ηρεμία και μια εύθυμη διάθεση.

Σημείωσα μερικά απ' τ' αστεία τους. Και τα παραθέτω ως χαρακτηριστικά της ψυχολογικής μεταβολής τους. Παιδιά, που μήτε με μαχαίρι δεν άνοιγε το στόμα τους στην αρχή του ταξιδιού, τώρα μιλούνε με κατάνυξη και ζητούν ευκαιρία να ευφυσολογήσουν.

Το βαπόρι κουνούσε πολύ και δυο στρατιώτες έγερναν απότομα τότε απ' εδώ και τότε απ' εκεί. Τότε ο ένας απ' αυτούς είπε στον άλλο:

- Ε, φίλε, Μενοντίας. Αφης με να σταθώ στα πόδια μου.

Και παρακάτω, ένας άλλος είχε προσβληθεί από ναυτίαση. Και έκανε εμετό.

- Ασυγχώρητε. Ποιος σου είπε να πιεις τόσον κρασί; Ας έπιννες λιγότερο.

Είπε ένας πλαϊνός του στρατιώτης, αποδίδοντας τάχα τη ναυτίαση του φίλου του σε υπερβολικό μεθύσι.

Πιο κάτω ένας ψηλός λιγερόκορμος τραγουδούσε:

Από την Πάφον έρχουμαι
τζιαι στην κορφή κανέλλαν,
τζι' αν μην ηφτάννει να με δεις
ανέβα στο φουγάρον

Με το τραγούδι του άναψε τα αίματα των
συντρόφων του. Κι άρχισαν τότε να τραγουδούν την
"Παραλιμνίτισσαν, τον "ανάμιση" και την "Παφίτικην
την ίσιαν".

Όταν μες τον αχνό του πρωϊνού φωτός φάνηκε το
Πορτ - Σάϊτ, όλοι οι στρατιώτες είχαν μαζευτεί απάνω
στο κατάστρωμα. Και κοίταζαν έκστατικοί τη νέα γη,
την ξένη γη, που θα τους φιλοξενούσε ποιος ξαίρει
για πόσον καιρό, το όραμα της στεριάς, ζώηρεψε την
έκφραση τους, και στα μάτια τους έλαμπε η χαρά, τότε,
η νοσταλγία των πρώτων ωρών, για το νησί τους, είχε
ατονίσει, και μέσα τους κυριαχούσε η προσδοκία της
νέας ζωής που τους ανέμενε κάπου εκεί, βαθιά, σ' ένα
νέον κόσμο, άγνωστο κόσμο.

Ερχεται ο "πιλότος". Και οδηγεί το πλοίο μας
στο λιμάνι. Περνούμε πλάϊ στο άγαλμα του Λεσσέψ. Κι
αράζουμε πιο κάτω, Οι στρατιώτες δεν πρόκειται να
παρουσιασθούνε στο "κοντρόλ". Θα αποβιβασθούν
ομαδικά, για να τραβήξουνε στο Κάϊρο, όταν θα
κατεβούν, οι άλλοι επιβάτες. Κι είναι όλοι έτοιμοι
με το γυλιό, με το μανδύα τους, με όλη τη στρατιωτική
εξαρτυση τους.

Το Πορτ- Σάϊτ είναι- μπορώ να πω- ο πρόλογος της
Αιγύπτου, δεν έχει ούτε τις πανύψηλες οκέλλες, ούτε
το μεγαλείο των άλλων δύο μεγάλων πόλεων της χώρας
του Νείλου, του Καΐρου και της Αλεξάνδρειας. Μα τόση
εξαιρετική εντύπωση σε ένα επαρχιώτη, που για πρώτη
φορά αντικρύζει μια πόλη μεγαλύτερη και κομψότερη
από τις γνωστές του πόλεις. Γι' αυτό κι' οι στρατιώτες
μας κοιτάζουν θαμπωμένοι το ωραίο, άλλωστε Πορτ-
σάϊτ, ενώ προσμένουν τη στιγμή της παραβίασης.

Οι δρόμοι μας χωρίζουνε. Οι Κύπριοι
στρατιώτες μεταφέρονται στο Κάϊρο, ενώ εγώ πηγαίνω
στην Αλεξάνδρεια. Θ ξαναβρεθούμε, ως τόσο, μετά

δεκαπέντε μέρες. Υποσχέθηκα να τους επισκεφθώ στην Αμπασία, εκεί που εγκατασταθήκανε μαζί με τις δυο προηγούμενες αποστολές των στρατιωτών μας. Και τα κατάφερα να κρατήσω τον λόγο μου.